

Nr 125.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående understöd åt lantbruksingenjören J. E. Berggrens änka och barn; given Stockholms slott den 12 juni 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att lantbruksingenjören Johannes Emil Berggrens änka Anna Cecilia Berggren, född Holmström, samt makarnas barn Johannes Vilhelm, Maria Vilhelmina, Anna Margareta, Sigrid Emilia och Tora Birgitta må från allmänna indragningsstaten från och med år 1914 åtnjuta årliga understöd, änkan Berggren, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, till belopp av 600 kronor samt vart och ett av ovannämnda barn intill uppnådd ålder av 18 år till belopp av 100 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Johan Beck-Friis.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 12 juni 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde härefter.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län med utlåtande den 29 januari 1914 överlämnad skrift har avlidne lantbruksingenjören i Norrbottens läns norra del Johannes Emil Berggrens änka Anna Cecilia Berggren, född Holmström, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes bereda pension till största möjliga belopp, förslagsvis 600 kronor åt henne själv och 200 kronor åt vart och ett av hennes omyndiga barn, att utgå från och med år 1914. Till stöd för denna ansökning har anförts, att sökanden och barnen befunde sig i betryckta ekonomiska omständigheter samt att mannen före sitt frånfalle icke varit i tillfälle att ingå i civilstatens änke- och pupillkassa.

Vid denna ansökning voro fogade dels ett av pastorsämbetet i

Nederluleå församling utfärdat intyg, att lantbruksingenjören Berggren, som varit född den 19 september 1855, avlidit den 5 november 1913 samt efterlämnat förbemälda änka ävensom sex barn under 20 år, nämligen Ingrid Alexandra, född den 13 juni 1894, Johannes Vilhelm, född den 6 oktober 1899, Maria Vilhelmina, född den 31 maj 1901, Anna Margareta, född den 4 maj 1904, Sigrid Emilia, född den 4 september 1906 och Tora Birgitta, född den 6 januari 1908; dels ett av kronolänsmannen i Nederluleå distrikt G. A. Eckhéll utfärdat intyg, varav inhämtas, att, enligt den kändedom, bemälde länsman hade om boet, han ansåge det omöjligt för stärbhusdelägarna att behålla boets tillgångar, vilka antagligen måste överlämnas till borgenärernas förnöjande; dels ett av legitimerade läkaren Hj. Hacksell i Luleå den 22 december 1913 utfärdat intyg, att änkan Berggren lede av nervsvaghet jämte hjärtsvaghet och sockersjuka, i anledning varav hennes arbetsförmåga vore i hög grad nedsatt; dels ock ett av samme läkare sistnämnda dag utfärdat intyg, att avlidne lantbruksingenjören Berggren allt ifrån år 1898 lidit av sockersjuka.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshavande med bifogande av ett av styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa avgivet yttrande över ansökningsen anfört bland annat följande.

Lantbruksingenjören Berggren hade redan år 1886 anställts som statens lantbruksingenjör i övre Norrlands distrikt. När distriktet sedermera år 1892 delats, hade hans verksamhetsområde förlagts till Norrbottens län. När Skellefteå distrikt år 1908 inrättats, samt södra delen av Norrbottens län lagts till detta distrikt, hade Berggren kvarstått till sin död såsom lantbruksingenjör i länets norra del.

Under de 27 år, Berggren sålunda verkat inom Norrbottens län, hade han nedlagt ett synnerligen nitiskt och framgångsrikt arbete på utvecklingen av det vid hans tillträde till tjänsten mycket försummade jordbruket inom länet. Utan tvivel vore de strapatser och umbäranden, han fått utstå under tjänstförrättningar i länets obygd, en anledning till att hans hälsa undergrävts och att hans starka fysik brutits, vilket också framhållits uti ansökningskriften.

Kungl. Maj:ts befallningshavande vore jämväl i tillfälle att vitsorda den bekymmersamma ekonomiska ställning, i vilken Berggren vid sin bortgång lämnat sin familj. Bouppteckningen vore visserligen ännu ej avslutad, men även om mot förmodan boet ej skulle behöva avträdas till konkurs, kunde man med visshet förutse, att något egentligt överskott icke kunde uppstå, varav änkan och barnen skulle kunna hava sin bärgning.

Av det av styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa i ärendet avgivna yttrande framgår, att Berggren på grund av stadgandet i § 5 av det för kassan gällande reglemente icke kunnat vinna delaktighet i kassan. Såsom framginge av ommälda läkarintyg hade nämligen Berggren allt sedan år 1898 och intill sin död lidit av sockersjuka, och det hade varit först i och med civilstatens pensionsinrättnings ombildning från och med år 1908 till uteslutande en änke- och pupillkassa, som möjlighet över huvud taget beretts innehavare av lantbruksingenjörstjänster att på vissa villkor vinna inträde i bemälda kassa. Därest emellertid Berggren varit delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa med högsta möjliga delaktighetsbeloppet, 800 kronor, skulle pensionen till änkan och barnen utgått med 1,200 kronor enligt de i §§ 7—11 av reglementet för kassan stadgade grunder.

Under återopande härav och med hänsyn till Berggrens förtjänster och den brydsamma ställning, vari hans efterlevande befunne sig, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshavande skäligt, att dem bereddes enahanda pensionsförmåner, som om Berggren verkligen varit på nyss nämnda sätt delaktig i kassan för ett belopp av 800 kronor, att utgå från och med år 1914.

Lantbruksstyrelsen har, till följd av remiss, avgivit yttrande i ärendet den 6 februari 1914 samt därvid hemställt om bifall till ansökningsen på sätt den blivit av Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkt.

Statskontoret har avgivit infortrat utlåtande den 24 februari 1914 och därvid anfört följande.

Med hänsyn därtill, att Berggren under lång tid och med synnerligen goda vitsord tjänat staten, och då Berggren, som icke kunnat vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa, efterlämnat änka och flera minderåriga barn i nödställd belägenhet, ansåge statskontoret goda skäl föreligga att i detta fall söka bereda understöd av statsmedel i form av pension åt sökanden och barnen. Beträffande det av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län framställda förslaget, att pensionen måtte bestämmas till det belopp, som skulle hava tillkommit sökanden och barnen, därest Berggren varit delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa för ett belopp av 800 kronor, ville emellertid statskontoret, med erinran att pensionsbeloppet alltså skulle bliva 800 kronor till änkan och 400 kronor till de minderåriga barnen, framhålla, att nämnda pensionsförmån från kassan betingades av högst betydande avgifter ävensom att, då frågan om pension åt änka och barn efter lantbruksingenjören N. L. Florén år 1909 varit föremål för riksdagens prövning, pensionsbeloppen i enlighet med propositionen i ämnet be-

stämmts till 500 kronor för änkan och 100 kronor för varje av de tre barnen intill uppnådd ålder av 18 år. Att nu, innan längre tid förflutit sedan en dylik fråga på sådant sätt avgjorts, söka i detta fall bereda en änkepension å 800 kronor, syntes statskontoret knappast böra ifrågakomma. Med hänsyn till den ekonomiska ställningen i boet efter Berggren, tillstyrkte dock statskontoret för sin del det av sökanden själv förslagsvis angivna beloppet, 600 kronor; varjämte understödet till varje av de fem yngsta barnen lämpligen borde kunna bestämmas till 100 kronor för år att utgå intill uppnådd ålder av 18 år.

På given anledning har därefter till jordbruksdepartementet insänts transumt av bouppteckning efter avlidne lantbruksingenjören Berggren, utvisande att boets tillgångar upptagits till 46,583 kronor 95 öre, dess skulder till 36,041 kronor 65 öre samt behållningen till 10,542 kronor 30 öre. Bland tillgångarna ingingo fastigheter till ett belopp av 31,200 kronor, aktier till 5,000 kronor och ett livförsäkringsbrev å 2,000 kronor. För övrigt utgjordes tillgångarna av kreatur, redskap, inbärgad gröda, lösegendom m. m. Med undantag av två fastigheter, taxeringsvärderade till 600 kronor, voro alla fastigheterna intecknade för 25,300 kronor, vilka inteckningar jämte alla aktierna och livförsäkringsbrevet voro lämnade som säkerhet för ett skuldbelopp av 22,622 kronor 55 öre. I bouppteckningsinstrumentet finnes antecknat, att egendomen Älvsborg, taxerad till 14,300 kronor, på grund av åbyggnadens storlek icke ansågs kunna för denna summa avyttras till privatperson, vadan dess värde vid försäljning skulle bliva avsevärt lägre.

Länsmannen Eckhéll har meddelat, att boets borgenärer medgivit prolongation med skuldernas betalande till instundande höst och att avsikten vore att söka åstadkomma ackord. Misslyckades detta, måste boet avträdas till konkurs.

På grund av vad sålunda förekommit, och under erinran att denna pensionsfråga redan varit vid den första riksdagen innevarande år föremål för förslag av enskilda motionärer (motionerna nr 64 i första och nr 180 i andra kammaren), vilka motioner dock till följd av riksdagens upplösning icke hunno att behandlas, anser jag framställning böra göras till riksdagen om beredande av understöd åt änkan Berggren och dem av barnen, som äro under 18 år. De av statskontoret föreslagna beloppen äro visserligen lägre än vad som skulle i förevarande fall utgått i pension från civilstatens änke- och pupillkassa enligt denna kassas reglemente, därest mannen varit delaktig i denna kassa, men det må icke förbises, att lantbruksingenjören Berggren icke

*Departements-
chefen.*

erlagt några avgifter till ifrågavarande pensionering. Det synes mig rimligt, att i detta fall pensionsbeloppen bestämmas i enlighet med statskontorets förslag.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lantbruksingenjören Johannes Emil Berggrens änka Anna Cecilia Berggren, född Holmström, samt makarnas barn Johannes Vilhelm, Maria Vilhelmina, Anna Margareta, Sigrid Emilia och Tora Birgitta må från allmänna indragningsstaten från och med år 1914 åtnjuta årliga understöd, änkan Berggren, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, till belopp av 600 kronor samt vart och ett av ovannämnda barn intill uppnådd ålder av 18 år till belopp av 100 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lekander.